

Bruselis, 2016 11 30
COM(2016) 773 final

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

2016–2019 m. Ekologinio projektavimo darbo planas

2016–2019 m. Ekologinio projektavimo darbo planas

1. ĮVADAS

ES yra priimta daug teisėkūros priemonių, kuriomis ES energetikos ir klimato politikos tikslai¹ paverčiami veiksmais skirtingose srityse. Ekologinis projektavimas, kurį papildė energijos vartojimo ženklavimo taisyklės, atitinka vieną svarbiausių Komisijos prioritetų stiprinti Europos konkurencingumą ir skatinti darbo vietų kūrimą ir ekonomikos augimą; juo užtikrinamos vienodos sąlygos vidaus rinkoje, tvariai skatinamos investicijos ir inovacijos ir taupomos vartotojų lėšos, kartu mažinant išmetamą CO₂ kiekį. Ekologiniu projektavimu prisidedama prie energetikos sąjungos kūrimo, tikslo padidinti energijos vartojimo efektyvumą iki 2030 m. ir bendrai sutartų klimato srities tikslų įgyvendinimo ir stipresnės bei sąžiningesnės vidaus rinkos užtikrinimo. Ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo sistema yra viena veiksmingiausių ES politikos priemonių skatinant energijos vartojimo efektyvumą. Apytiksliais skaičiavimais, jos indėlis sudarys maždaug pusę iki 2020 m. numatyto sutaupyti energijos kiekio. Ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo teisės aktų sistema turi dvejopą tikslą – užtikrinti, kad į rinką patektų daugiau efektyviai energiją naudojančių gaminių (pasitelkus ekologinį projektavimą), ir kad vartotojai būtų skatinami ir įgalinami pirkti efektyviausius gaminius remiantis naudinga informacija (pasitelkus energijos vartojimo efektyvumo ženklimą). Tai leistų sumažinti vartotojų ir įmonių suvartojamos energijos kiekį, todėl sumažėtų ir jų gaunamos sąskaitos už suvartotą energiją ir komunalines paslaugas. Be to, būtų apsaugota vidaus rinka, o įmonės ir vartotojai išvengtų nereikalingų išlaidų, patiriamų dėl skirtingų nacionalinių reikalavimų.

Skaičiuojama, kad iki 2020 m. ši sistema leis sutaupyti maždaug 175 mln. tne (tonų naftos ekvivalentu) pirminės energijos per metus, o tai yra daugiau už metinį suvartojamos pirminės energijos kiekį Italijoje. Vartotojų sąskaitos už suvartotą energiją, tenkančios vienam namų ūkiui, per metus sumažėtų 490 eurų. Be to, skaičiuojama, kad taikant šią politiką pramonės, didmeninės ir mažmeninės prekybos sektoriuose bus gauta maždaug 55 mlrd. eurų papildomų metinių pajamų, dalis jų gali padėti sukurti iki 800 000 tiesioginių papildomų darbo vietų atitinkamuose sektoriuose. Ši sistema taip pat prisideda prie energetinio saugumo didinimo, nes 1,3 mlrd. barelių naftos metiniu ekvivalentu mažėja energijos išteklių importas į ES, o išmetamas CO₂ kiekis kasmet sumažėja 320 mln. tonų².

Energijos paklausos mažinimas yra viena iš penkių Energetikos sąjungos pagrindų strategijos dimensijų³. Plataus užmojo ir veiksminga ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo politika išliks nepakeičiama siekiant padėti įgyvendinti Komisijos nustatytus energetikos sąjungos prioritetus, taip pat klimato politikos tikslus, dėl kurių buvo susitarta 2015 m. gruodžio mėn. Paryžiuje vykusios COP21 konferencijos metu.

Šiuo Ekologinio projektavimo darbo planu prisidedama prie naujos Komisijos iniciatyvos dėl žiedinės ekonomikos⁴, kuria skatinama pereiti prie labiau žiedinės ekonomikos Europos Sąjungoje įgyvendinant visą gaminių ir medžiagų gyvavimo ciklą apimančių priemonių

¹ 2020 m. klimato ir energetikos strategija 2020 m.: KOM(2010) 639 galutinis; 2030 m. klimato ir energetikos strategija: COM(2014) 15 *final*.

² Ekologinio projektavimo poveikio apskaitos tyrimas, VHK, 2014 m.

³ COM(2015) 80 *final*.

⁴ ES žiedinės ekonomikos veiksmų planas COM(2015) 614/2, priimtas 2015 12 02.

rinkinį. Išteklių naudojimo efektyvumo ES mastu didinimas yra tiek augantis poreikis, tiek politinis prioritetas. Šiuo požiūriu gaminio projektavimas yra pagrindinis aspektas, nes tai gali turėti didelį poveikį per visą gaminio gyvavimo ciklą, pvz., gaminyje gali būti patvaresnis, jį gali būti lengviau suremontuoti, pakartotinai naudoti ar perdirbti. Ekologinio projektavimo direktyva apima visus reikšmingus poveikio aplinkai aspektus gaminio gyvavimo ciklo metu, bet iki šiol daugiausia dėmesio buvo skiriama energijos vartojimo efektyvumo didinimui. Ateityje ekologinis projektavimas turėtų daug labiau prisidėti prie žiedinės ekonomikos plėtros, pavyzdžiui, sistemingiau sprendžiant tokius žaliavų naudojimo efektyvumo klausimus kaip patvarumas ir galimybė perdirbti.

Šiame darbo plane nustatyti Komisijos veiklos prioritetai ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo ženklavimo srityje 2016–2019 m. laikotarpiu. Remiantis darbu, atliktu vadovaujantis pirmais dviem darbo planais, naujajame darbo plane aprašyti vykdomi darbai ir būsimos esamų konkretiems gaminiams taikomų priemonių peržiūros; jame nustatytos papildomos gaminių grupės, kurios turi būti toliau tiriamos (atliekant tyrimus, vykdant konsultacijas su suinteresuotosiomis šalimis ir atliekant poveikio vertinimą) siekiant parengti Komisijos pasiūlymus dėl ekologinio projektavimo ir (arba) energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo reikalavimų. Skaičiuojama, kad šiame Ekologinio projektavimo darbo plane naujiems gaminiams numatytas priemonės taikant kartu su peržiūrotomis esamomis priemonėmis 2030 m. būtų galima sutaupyti daugiau kaip 600 TWh (arba 50 mln. tne) metinės pirminės energijos. Tai atitinka metinį suvartojamos pirminės energijos kiekį Švedijoje ir prilygsta maždaug 100 mln. tonų per metus sumažintam išmetamam CO₂ kiekiui 2030 m.

2. EKOLOGINIO PROJEKTAVIMO DARBO PLANO VAIDMUO

Pagrindų direktyvos yra Ekologinio projektavimo direktyva ir Energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo direktyva. Jomis nustatytos įgyvendinimo priemonių priėmimo sąlygos ir kriterijai, pagal kuriuos nustatomi privalomi atskirai kiekvienai gaminių grupei taikomi reikalavimai⁵. Gaminių grupėms taikomi prioritetai, kurie turi būti ištirti pagal šią sistemą, yra nustatomi įgyvendinant įprastinius darbo planus, kaip tai numatyta Ekologinio projektavimo direktyvos 16 straipsnio 1 dalyje, kurioje nurodoma, kad Komisija paskelbia „darbo planą, kuriame trejiems ateinantiems metams pateikiamas **pirminis sąrašas su energija susijusių gaminių grupių, kurios bus laikomos prioritetinėmis** rengiant parengiamuosius tyrimus ir galiausiai priimant įgyvendinimo priemones“.

Šis naujasis Darbo planas parengtas remiantis darbu, atliktu nuo 2005 m. vidurio dėl 2005 m. Ekologinio projektavimo direktyvos⁶ 16 straipsnio 2 dalyje išvardytų gaminių grupių (pereinamuoju laikotarpiu), taip pat pirmaisiais dviem darbo planais, skirtais 2009–2011 m.⁷ ir 2012–2014 m. laikotarpiams⁸.

⁵ Norėdami susipažinti su esamomis įgyvendinimo priemonėmis, žr.: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/list_of_enegey_labelling_measures.pdf
https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/list_of_ecodesign_measures.pdf.

⁶ OL L 191, 2005 7 22, p. 29–58.

⁷ Komisijos komunikatas Tarybai ir Europos Parlamentui. 2009–2011 m. darbo plano pagal Ekologinio projektavimo direktyvą nustatymas (KOM(2008) 660 galutinis).

⁸ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/documents/eco-design/working-plan/files/comm-swd-2012-434-ecodesign_en.pdf

3. ESAMA PADĖTIS

3.1. Priimtos įgyvendinimo priemonės

Atsižvelgdama į minėtus darbų prioritetus, Komisija pradėjo parengiamuosius tyrimus, kuriuos atlikus buvo priimti 28 ekologinio projektavimo reglamentai, 16 energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo deleguotųjų reglamentų ir sudaryti 3 pripažinti savanoriški susitarimai.

Be to, šių gaminių grupių atžvilgiu buvo išduota apie 40 standartizacijos įgaliojimų. Ekologinio projektavimo reglamentais paremtų galiojančių darnųjų standartų sąrašą galima rasti interneto svetainėje EUROPA⁹.

3.2 Atliekamas darbas

Tuo metu, kai priimamas šis darbo planas, darbas nustatant prioritetinių gaminių grupes vis dar tęsiasi ir jis vyksta skirtingais etapais. Toliau lentelėje pateikta atliekamo darbo apžvalga ir, jei tokių duomenų yra, nurodytas numatomas sutaupyti energijos kiekis¹⁰.

Kartu su šiuo darbo planu Komisija priima toliau išvardytas priemones, kurios turėtų leisti sutaupyti daugiau nei 100 TWh pirminės energijos per metus 2030 m.:

- ekologinio projektavimo priemonę, skirtą oro šildymo ir vėsinimo gaminiams¹¹,
- ekologinio projektavimo¹² ir energijos suvartojimo efektyvumo ženklavimo¹³ priemonę dėl leidžiamųjų nuokrypų, naudojamų per patikras, siekiant pagerinti gaminių bandymą ir sumažinti sukčiavimo mastą,
- Rekomendaciją dėl savireguliacijos¹⁴, kurioje pateikiamos gairės dėl pagalbos pramonei siekiant savanoriškų susitarimų kaip reguliavimo alternatyvos.

Tolesnis darbas dar vyksta, jis aprašytas toliau pateiktoje lentelėje:

⁹ <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/mandates/>

¹⁰ Remiantis galiojančia ekologinio projektavimo gaminių grupėms taikoma poveikio vertinimo praktika, skaičiuojama, kad bendras elektrinių gaminamos elektros energijos keitimo efektyvumas ES mastu sieks 40 proc. (t. y. 1 mln. tne elektros energijos pagaminti reikia 2,5 mln. tne pirminės energijos šaltinio [dujų, naftos, anglies, ir t. t.], už kurį sąskaita bus pateikta galutiniam vartotojui).

¹¹ Komisijos reglamentas, kuriuo įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/125/EB, nustatančią ekologinio projektavimo reikalavimų su energija susijusiems gaminiams nustatymo sistemą, nustatomi oro šildymo gaminių, vėsinimo gaminių ir aukštatemperatūrių technologinių aušintuvų ir ventiliatorinių konvektorių ekologinio projektavimo reikalavimai [C(2016) 7769 *final*].

¹² Komisijos reglamentas, kuriuo dėl leidžiamųjų nuokrypų, naudojamų per patikras, iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1275/2008, (ES) Nr. 107/2009, (ES) Nr. 278/2009, (ES) Nr. 640/2009, (ES) Nr. 641/2009, (ES) Nr. 642/2009, (ES) Nr. 643/2009, (ES) Nr. 1015/2010, (ES) Nr. 1016/2010, (ES) Nr. 327/2011, (ES) Nr. 206/2012, (ES) Nr. 547/2012, (ES) Nr. 932/2012, (ES) Nr. 617/2013, (ES) Nr. 666/2013, (ES) Nr. 813/2013, (ES) Nr. 814/2013, (ES) Nr. 66/2014, (ES) Nr. 548/2014, (ES) Nr. 1253/2014, (ES) Nr. 2015/1095, (ES) Nr. 2015/1185, (ES) Nr. 2015/1188, (ES) 2015/1189 ir (ES) 2016/XXX [C(2016) 7769 *final*] [C(2016) 7767 *final*].

¹³ Komisijos deleguotasis reglamentas, kuriuo dėl leidžiamųjų nuokrypų, naudojamų per patikras, iš dalies keičiami deleguotieji reglamentai (ES) Nr. 1059/2010, (ES) Nr. 1060/2010, (ES) Nr. 1061/2010, (ES) Nr. 1062/2010, (ES) Nr. 626/2011, (ES) Nr. 392/2012, (ES) Nr. 874/2012, (ES) Nr. 665/2013, (ES) Nr. 811/2013, (ES) Nr. 812/2013, (ES) Nr. 65/2014, (ES) Nr. 1254/2014, (ES) 2015/1094, (ES) 2015/1186 ir (ES) 2015/1187 [C(2016) 7765 *final*].

¹⁴ Komisijos rekomendacija dėl pramonės pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/125/EB parengtų savireguliacijos priemonių gairių [C(2016) 7770 *final*].

Priemonė	Būklė	Numatoma sutaupyti pirminės energijos 2030 m.¹⁵ (kai tokių duomenų yra; TWh per metus)
Komercinės paskirties šaldytuvai	Konsultacijų forumas įvyko 2014 07 02. Poveikio vertinimas baigtas.	48
Kompresoriai	Konsultacijų forumas įvyko 2014 09 29. Poveikio vertinimas teberengiamas.	5
Langai	Konsultacijų forumas įvyko 2015 09 30. Poveikio vertinimas teberengiamas.	40 (tik energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo reikalavimai)
Staklės ir suvirinimo įranga	Konsultacijų forumas įvyko 2014 05 06. Poveikio vertinimas teberengiamas.	9 (savanoriškas susitarimas dėl metalo apdirbimo staklių; reglamentas dėl suvirinimo įrangos)
Profesionaliems naudotojams skirtos skalbyklės, džiovyklės ir indaplovės	Konsultacijų forumas įvyko 2013 11 29. Tebevyksta standartizavimas.	4
Įmonių serveriai, duomenų saugyklos ir pagalbinė įranga	Parengiamasis tyrimas baigtas 2015 08.	Iki 43 įgyvendinus visus gaminiams keliamus reikalavimus Reikšmingas išteklių taupymo potencialas
Su vandeniu susiję gaminiai	Parengiamasis tyrimas baigtas 2014 12 (nepaskelbtas).	Iki 70 (ir 1900 mm ³ išgaunamo vandens) 2025 m.; iki 17 (ir 700 mm ³ išgaunamo vandens) 2030 m. (tik energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo reikalavimai)
Išmanieji prietaisai	Tebevyksta parengiamasis tyrimas.	
Apšvietimo valdikliai (sistemos)	Tebevyksta parengiamasis tyrimas.	

¹⁵ Išskyrus su vandeniu susijusius gaminius, su kuriais susiję taupymo duomenys įtraukti tiek į 2025 m., tiek į 2030 m. skaičiavimus

Pramoninės ir laboratorinės krosnys ir orkaitės	Konsultacijų forumas įvyko 2014 05 16. Kol kas nebus siūloma priimti ekologinio projektavimo (EP) ir energijos vartojimo efektyvumo (EVE) ženklavimo reglamentų (*)	
Maitinimo kabeliai	Kol kas nebus siūloma priimti ekologinio projektavimo (EP) ir energijos vartojimo efektyvumo (EVE) ženklavimo reglamentų (*)	
Garų katilai	Kol kas nebus siūloma priimti ekologinio projektavimo (EP) ir energijos vartojimo efektyvumo (EVE) ženklavimo reglamentų (*)	

(*) Parengiamųjų tyrimų rezultatai rodo, kad ekologinis projektavimas (EP) ir energijos vartojimo efektyvumo (EVE) ženklavimas nebuvo pačios tinkamiausios reguliavimo priemonės siekiant spręsti su šiais gaminiais susijusio energijos vartojimo efektyvumo klausimą ir kad kitos reguliavimo priemonės jau leido bent iš dalies pasinaudoti esamu energijos taupymo potencialu.

3.3. Peržiūros

Daugumoje iki šiol priimtų ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo įgyvendinimo priemonių yra įtvirtintos nuostatos dėl peržiūrų, kurios turi būti atliktos per ateinančius kelerius metus. Toliau nurodytoje lentelėje pateikiama konsoliduota reglamentų, kuriuos planuojama peržiūrėti iki 2019 m. imtinai, apžvalga ir kartu nurodytas numatomas sutaupyti energijos kiekis ir, jei tokių duomenų yra, išteklių taupymo potencialo svarba.

Atlikdama šias peržiūras Komisija nagrinės, kokių būdu žiedinės ekonomikos plėtrai svarbūs aspektai, kaip antai efektyvus išteklių naudojimas, galimybės pataisyti, perdirbti gaminį, gaminio ilgaamžiškumas, gali būti vertinami ir panaudoti peržiūrint šiuo metu taikomas priemones.

Priemonė	Būklė	Numatoma sutaupyti pirminės energijos 2030 m. (kai tokių duomenų yra; TWh per metus)
Televizoriai (peržiūra) ir elektroniniai ekranai	Konsultacijų forumas įvyko 2014 12 10. Tarpžinybinės konsultacijos baigtos. Tebevyksta pranešimo PPO pateikimo procedūra.	83 Svarbus išteklių taupymo potencialas
Išoriniai maitinimo šaltiniai	Konsultacijų forumas įvyko 2015 04 29. Ketinama suderinti su naujomis JAV įsigaliojusiomis taisyklėmis.	6

Elektros varikliai	Peržiūros tyrimas baigtas 2014 m. liepos mėn. Poveikio vertinimas teberengiamas.	75
Ventiliatoriai	Peržiūros tyrimas baigtas 2015 m. kovo mėn. Poveikio vertinimas teberengiamas.	25
Apšvietimo įranga	Peržiūros tyrimas baigtas 2015 m. gruodžio mėn. Poveikio vertinimas teberengiamas.	125
Buitiniai šaldytuvai ir šaldikliai	Peržiūra tebevyksta.	13 Svarbus išteklių taupymo potencialas
Indaplovės ir skalbyklės, įskaitant kombinuotas skalbimo ir džiovinimo mašinas	Peržiūra tebevyksta.	11 Svarbus išteklių taupymo potencialas
Elektros energijos suvartojimas elektros ir elektroninei buitinei ir biuro įrangai veikiant budėjimo ir išjungties režimu	Peržiūra tebevyksta.	
Vandens siurbliai	Peržiūra tebevyksta.	
Vandens šildytuvai ir karšto vandens talpyklos	Tam tikri reikalavimai bus peržiūrėti iki 2016 m. rugsėjo mėn.	
Dulkių siurbliai	Konkretūs patvarumo reikalavimai bus peržiūrėti iki 2016 m. rugsėjo mėn.	
Kompiuteriai ir kompiuterių serveriai	Peržiūra tebevyksta.	Svarbus išteklių taupymo potencialas
Apytakiniai siurbliai	Peržiūra tebevyksta.	
Oro kondicionieriai ir patogumo ventiliatoriai	Peržiūra bus baigta iki 2017 m. balandžio mėn.	
Transformatoriai	Peržiūra bus baigta iki 2017 m. birželio mėn.	
Būgninės džiovyklės	Peržiūra bus baigta iki 2017 m. gegužės–lapkričio mėn.	Svarbus išteklių taupymo potencialas
Dulkių siurbliai	Peržiūra bus baigta iki 2018 m. rugpjūčio mėn.	
Kietojo kuro katilai	Konkreto reikalavimo dėl trečiųjų šalių atliekamo sertifikavimo peržiūra bus baigta iki 2018 m. rugpjūčio mėn.	
Kietojo kuro vietiniai patalpų šildytuvai	Konkreto reikalavimo dėl trečiųjų šalių atliekamo sertifikavimo peržiūra bus baigta iki 2018 m. rugpjūčio mėn.	
Patalpų ir vandens šildytuvai	Peržiūra bus baigta iki 2018 m. rugsėjo mėn.	
Vietiniai patalpų šildytuvai	Peržiūra bus baigta iki 2019 m. sausio mėn.	
Vėdinimo įrenginiai	Peržiūra bus baigta iki 2019 m.	

4. ORIENTACINIS Į 2016–2019 M. DARBO PLANĄ ĮTRAUKTŲ NAUJŲ GAMINIŲ GRUPIŲ SĄRAŠAS

Rengdama šį darbo planą, Komisija pradėjo tyrimą, kad nustatytų bet kokias kitas su energija susijusias gaminių grupes, kurios turi didelį energijos taupymo potencialą ir nebuvo įtrauktos į pereinamojo laikotarpio arba ankstesnių laikotarpių darbo planus. Šio darbo plano projektas vėliau buvo peržiūrėtas atsižvelgiant į Žiedinės ekonomikos veiksmų planą.

Tyrimo metu buvo kiekybiškai įvertintas energijos taupymo potencialas, kuris atsiranda patobulinus kiekvienos gaminių grupės bendrą energijos vartojimo efektyvumą. Be to, buvo atliktas kokybinis kito Ekologinio projektavimo direktyvoje paminėto poveikio aplinkai¹⁶ vertinimas žiedinės ekonomikos požiūriu, taip pat galiojančių teisės aktų, kuriais reglamentuojamas toks poveikis aplinkai, vertinimas. Galutinės ataskaitos dėl įvairių tyrimo suformuluotų uždavinių pateikiamos tam skirtame tinklalapyje¹⁷.

Kaip reikalaujama Ekologinio projektavimo direktyvos 18 straipsnyje, rengdama šį darbo planą ir sudarydama gaminių grupių orientacinį sąrašą, Komisija konsultavosi su Konsultacijų forumu, kad atsižvelgtų į valstybių narių atstovų ir suinteresuotųjų šalių pastabas¹⁸.

Kai kurių kitų tyrimo nagrinėtų su energija susijusių gaminių energijos taupymo potencialas yra mažesnis nei tų, kurie buvo nustatyti ankstesniuose darbo planuose. Todėl atlikdama galiojančių reglamentų peržiūrą Komisija pradės tikslius tyrimus dėl šių minėtame tyrimo nustatytų didžiausių taupymo potencialą turinčių gaminių:

- pastatų automatinio veikimo ir kontrolės sistemų,
- elektrinių virdulių,
- rankų džiovintuvų,
- liftų,
- saulės baterijų plokščių ir inverterių,
- šaldymo talpyklų,
- didelio slėgio valymo įrangos¹⁹.

Bus atlikti pirmiau nurodytų gaminių grupių parengiamieji tyrimai, kad būtų išsamiau ištirtas aplinkosaugos aspektų gerinimo potencialas, įskaitant 5 skyriuje nustatytus žiedinei ekonomikai svarbius aspektus, ir kad būtų numatytos priemonės, kuriomis būtų galima nustatyti politikos galimybes atliekant vėlesnius poveikio vertinimus.

Rengdama galimas įgyvendinimo priemones, kuriomis nustatomi ekologinio projektavimo ar energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo reikalavimai minėtiems su energija susijusiems gaminiams, Komisija laikosi Direktyvos 15 straipsnio 5 dalyje nustatytų kriterijų. Be to, bus dedamos pastangos, kad būtų išvengta bet kokio galimo dubliavimosi su galiojančiais ES reglamentais, kurie jau taikomi šiems gaminiams. Visų pirma, nebus siūloma priimti

¹⁶ Įskaitant vandens naudojimą naudojimo fazėje; vartojimo reikmenys (pvz., valymo priemonės); svarbiausios žaliavos, antipirenai, plastifikatoriai (ftalatai) ar kitos toksiškos medžiagos; F-dujos; spinduliuotė; sauga (kuro nuotėkiai, vibracija ir t. t.); sveikatos apsauga (higiena, triukšmo lygiai ir t. t.); patvarumas (galimybė pakartotinai naudoti, atnaujinti, pataisyti ir t. t.); gyvavimo ciklo pabaiga (galimybė perdirbti, perdirbtos žaliavos); tiesiogiai į orą, vandenį ir žemę išmetami teršalai.

¹⁷ Žr. <http://www.ecodesign-wp3.eu/documents>.

¹⁸ Ekologinio projektavimo konsultacijų forumas įvyko 2015 10 28.

¹⁹ Numatoma, kad iš galimų politikos galimybių gali likti tik energijos vartojimo efektyvumo ženklavimas, nes nepanašu, kad energijos taupymo potencialas pateisintų ekologinio projektavimo galimybę.

ekologinio projektavimo priemonių dėl pastatų automatizuotos kontrolės sistemų, jei bus manoma, kad energijos taupymo potencialas pastatuose gali būti geriau išnaudojamas iš dalies pakeitus Direktyvą dėl pastatų energinio naudingumo ir (arba) Direktyvą dėl energijos vartojimo efektyvumo. Siekiant išvengti nereikalingo reguliavimo, nebus siūloma priimti ekologinio projektavimo priemonių, jei didžioji dalis energijos taupymo potencialo liftuose jau bus išnaudojama remiantis kitais ekologinio projektavimo reglamentais dėl jų sudedamųjų dalių, pavyzdžiui, reglamentu dėl elektros variklių.

Atsižvelgiant į jų specifiką, atskira priemonė siūloma **IRT srities gaminių** (neįtrauktų į pirmiau nurodytas gaminių grupes) atžvilgiu, kad būtų galima visapusiškai atsižvelgti į jų žiedinės ekonomikos potencialą, kuris yra ypač svarbus mobiliųjų (išmaniųjų) telefonų atveju.

Pasirodė sudėtinga patikimai įvertinti IRT gaminių energijos taupymo potencialą, nes būsiami rinkos pokyčiai yra neapibrėžti. Be to, greitai kintančiuose IRT gaminių sektoriuose iškilo klausimų, ar tinkamas yra ekologinio projektavimo (energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo) procesas, kuris trunka vidutiniškai apie 4 metus, kad būtų nustatyti minimalūs energijos vartojimo ir išteklių naudojimo efektyvumo kriterijai. Tuo pačiu metu savanoriški susitarimai, pripažįstami kai kurių elektroninių gaminių grupių (t. y. vaizdo gavimo įrangos, žaidimų konsolių ir sudėtingų priedėlių) atžvilgiu kaip reguliavimo priemonių alternatyva, ne visada pasitvirtina siekiant greičiau įgyvendinti ekologinio projektavimo tikslus. Be to, ES ir JAV „Energy Star“ susitarimas, pagal kurį abiejose jurisdikcijose nustatomi vienodi savanoriški efektyvumo reikalavimai biuro įrangai, turės būti peržiūrėtas iki jo galiojimo pabaigos 2018 m. Galiausiai, dėl sustiprėjusio ryšio tarp buityje ar pramonėje naudojamų gaminių ir išmaniųjų prietaisų atsiradimo ir jų poveikio bendram sistemos efektyvumui reikia atlikti išsamią analizę.

Atsižvelgdama į tai, Komisija atliks išsamų šių IRT gaminių vertinimą siekdama nustatyti, ar juos galima įtraukti į ekologinio projektavimo darbo planą:

- tinklų sietuvų (savųjų tinklų įrangos),
- mobiliųjų (išmaniųjų) telefonų,
- bazinių stočių.

Tai leis nustatyti geriausias politines priemones siekiant pagerinti jų energijos vartojimo efektyvumą ir užtikrinti didesnę žiedinės ekonomikos aprėptį. Informaciniai monitoriai ir bevieliai krovikliai bus įtraukti į vykdomą esamų ekologinio projektavimo įgyvendinimo priemonių, taikomų atitinkamai televizoriams ir išoriniams maitinimo šaltiniams, peržiūrą.

5. ŽIEDINĖS EKONOMIKOS SKATINIMAS

Galimybė suremontuoti, pakartotinai apdirbti arba perdirbti gaminį ir jo sudedamąsias dalis ir žaliavas daugiausia priklauso nuo gaminių pradinio projekto. Todėl labai svarbu, kad nagrinėjant galimas Ekologinio projektavimo įgyvendinimo priemones būtų atsižvelgiama į šiuos aspektus. Iki šiol pagrindinis dėmesys skiriamas gaminių energijos vartojimo efektyvumo didinimui, nors nuostatos dėl išteklių naudojimo efektyvumo į Direktyvą yra įtrauktos nuo pat pradinio jos priėmimo 2005 m. ir buvo nustatytos tam tikroms gaminių grupėms kartu su kriterijais dėl, pvz., vandens naudojimo ir ilgaamžiškumo.

Rengdama naująjį darbo planą Komisija išnagrinės galimybę sukurti daugiau konkreitiems gaminiams skirtų ir (arba) horizontalių reikalavimų tokiose srityse kaip ilgaamžiškumas (pvz., trumpiausias gaminių ar pagrindinių sudedamųjų dalių gyvavimo ciklas), galimybė pataisyti (pvz., galimybė įsigyti atsarginių dalių ir remonto žinynų, remonto konstrukcija), atnaujinamumas, konstrukcijos tinkamumas išardyti (pvz., lengvas tam tikrų sudedamųjų dalių pašalinimas), informacijos pateikimas (pvz., plastikinių dalių žymėjimas) ir patogumas

pakartotinai naudoti ir perdirbti (pvz., išvengti nesuderinamų plastiko medžiagų), šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir kitų teršalų išmetimas, taip pat sieks toliau kurti mokslinį pagrindą plėtojant Ekologinio projektavimo direktyvos reikalavimus atitinkančius kriterijus. To bus imtasi tiek 4 skyriuje nustatytų naujų gaminių grupių, tiek konkrečioms gaminiams taikomų ir 3 skirsnyje išvardytų esamų priemonių, kurias planuojama peržiūrėti, atžvilgiu ir bus atsižvelgiama į numatomą siūlomų priemonių naudą ir sąnaudas, taip pat į Direktyvos II priedą, pagal kurį įgyvendinant reikalavimus gerinti konkrečių gaminių aplinkosauginį veiksmingumą turėtų būti vengiama didelių veiksmingumo ar naudingumo nuostolių vartotojams. Be to, bet kuris reikalavimas turi būti patikrinamas ir vykdytinas.

Visų pirma, galimybės tobulinti žaliavų naudojimo efektyvumo reikalavimus gaminiams skirtuose reglamentuose turėtų būti iširtos sistemingiau. Šiuo tikslu Komisija parengs ekologiniam projektavimui skirtą žiedinės ekonomikos priemonių rinkinį, kaip antai gaires dėl išteklių ir žaliavų naudojimo efektyvumo aspektų nustatymo naujoms gaminių grupėms ir galiojančių įgyvendinimo priemonių peržiūros. Remiantis atlikta analize, tokiame rinkinyje galėtų būti pateikta konkrečių pavyzdžių, kaip šie aspektai galėtų atsispindėti konkrečioms gaminiams taikomuose arba horizontaliuose reikalavimuose.

Komisija taip pat sieks patobulinti metodinį pagrindą, kad būtų sistemingiau priimami reikalavimai, susiję su žaliavų naudojimo efektyvumu tiek naujuose, tiek peržiūrimuose gaminiams skirtuose reglamentuose. Šiuo tikslu buvo parengtas standartizacijos prašymas Europos standartizacijos organizacijoms dėl žaliavų naudojimo efektyvumo aspektų²⁰. Prašymas pirmiausia apima šiuos aspektus:

- gaminio naudojimo laiko pailginimą,
- galimybę pakartotinai naudoti sudedamąsias dalis ar perdirbti gaminių, kurių gyvavimo ciklas pasibaigęs, žaliavas,
- pakartotinai naudojamų sudedamųjų dalių ir (arba) perdirbtų žaliavų naudojimą gaminiuose.

Pagal minėtą standartizacijos prašymą parengti standartai bus bendro pobūdžio ir padės sukurti konkrečioms gaminiams skirtus ir (arba) horizontalius standartus. Šiais standartais bus remiamasi nustatant galimus reikalavimus, susijusius su žaliavų naudojimo efektyvumo aspektais, kaip antai galimybe remontuoti ar perdirbti.

Gaminių poveikio aplinkai srityje tęsiamu darbu taip pat bus prisidėta prie šio tikslo įgyvendinimo.

6. RINKOS PRIEŽIŪRA IR TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS

Manoma, kad 10–25 proc. gaminių rinkoje neatitinka ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo reikalavimų, todėl maždaug 10 proc. planuojamo sutaupyti energijos kiekio yra prarandama. Vertinant absoliučiais skaičiais, tai atitinka maždaug 17 mln. tne pirminės energijos per metus. Tokia padėtis taip pat klaidina vartotojus, nes jiems gali tekti mokėti didesnes sąskaitas už suvartotą energiją. Valstybės narės yra atsakingos už rinkos priežiūrą ir, nors pastaraisiais metais būta reikšmingos pažangos vykdam prižiūrą, dar daug ką reikia padaryti siekiant sumažinti reikalavimų neatitinkančių gaminių skaičių ES rinkoje.

Siekdama pagerinti priežiūros vykdymą, Komisija jau palengvino bendradarbiavimą tarp nacionalinių rinkos priežiūros institucijų joms dalyvaujant administracinio bendradarbiavimo (angl. ADCO) grupių ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo

²⁰ Komisijos sprendimas C(2015) 9096, priimtas 2015 12 17.

klausimams spręsti veikloje. Be to, Komisija remia tikslinius bendrus priežiūros projektus, kaip antai ES finansuojamą projektą „EEpliant“, ir tai darys ir ateityje. 3.2 punkte minimi Komisijos reglamentai dėl leidžiamųjų nuokrypių, taikomų per patikras, taip pat Komisijos pasiūlymas dėl Reglamento dėl energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo,²¹ dėl kurio šiuo metu vyksta tarpinstitucinės derybos, taip pat pagerins priežiūros vykdymą.

Europos Sąjunga yra viena iš pasaulio lyderių nustatant minimalius energijos vartojimo efektyvumo reikalavimus ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavinimą gaminiams. Daugelis kitų šalių naudoja panašius metodus, o mūsų reglamentai ir A-G klasių ženklas yra reikšmingi tarptautiniu mastu. Be to, ES vaidina svarbų vaidmenį tarptautinio standartizavimo srityje.

Šios pastangos yra svarbios Europos įmonėms, nes jomis prisidedama prie visuotinai taikomų sąlygų vienodinimo, sumažinamos reikalavimų laikymosi išlaidos ir suteikiama galimybių vykdyti veiklą užsienyje.

Todėl Komisija toliau bendradarbiaus su kitomis jurisdikcijomis siekdama didesnės visuotinės standartų, bandymų metodų, ir, jei įmanoma, minimalių reikalavimų konvergencijos įgyvendinimą tarptautinį standartizavimą, susitarimus dėl konkrečių gaminių arba dvišalius prekybos sandorius.

7. PERSPEKTYVA

Ateinančius kelerius metus Komisija planuoja siekti šių prioritetų:

- (1) užbaigti vykstantį reguliavimo darbą dėl ankstesniuose darbo planuose nustatytų gaminių,
- (2) įsipareigoti peržiūrėti 3 skyriuje nustatytas galiojančias priemones,
- (3) pradėti parengiamuosius tyrimus dėl 4 skyriuje nustatytų gaminių grupių,
- (4) stiprinti Ekologinio projektavimo direktyvos vaidmenį skatinant žiedinę ekonomiką,
- (5) palengvinti glaudesnę bendradarbiavimą tarp valstybių narių rinkos priežiūros srityje siekiant geresnio galiojančių reglamentų įgyvendinimo,
- (6) stiprinti bendradarbiavimą su tarptautiniais partneriais siekiant sudaryti palankesnes sąlygas užtikrinti tolesnę bandymų ir matavimo metodų ir, jei įmanoma, minimalių energinio naudingumo reikalavimų konvergenciją.

²¹ COM(2015) 341 *final*.